

IZVJEŠĆE FINANCIJSKE REVIZIJE

PRAĆENJE POSTUPANJA PO PREPORUKAMA IZ IZVJEŠĆA O FINANCIJSKOJ REVIZIJI
DIONIČKOG DRUŠTVA „SARAJEVOPUTEVI“ SARAJEVO ZA 2018. GODINU

Broj: 01-02-09-11-4-2088-5/23

Sarajevo, rujan 2023. godine

SADRŽAJ

I.	IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA.....	1
II.	IZVJEŠĆE O POSTUPANJU PO PREPORUKAMA.....	3
1.	UVOD	3
2.	OCJENA POSTUPANJA PO PREPORUKAMA.....	6
2.1	Realizirane preporuke	6
2.2	Djelomično realizirane preporuke	10
2.3	Nerealizirane preporuke.....	12
3.	POSTUPANJE PARLAMENTA FBIH	13
4.	DODATNA PREPORUKA.....	13
5.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠĆA	13
6.	PRIVITAK	15

I. IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA

Predmet

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine proveo je praćenje postupanja po preporukama iz **Izvješća o finansijskoj reviziji Dioničkog društva „Sarajevoputevi“ Sarajevo za 2018.** godinu, broj: 01-02-09-14-4-2041-6/18, sukladno članku 13. Zakona o reviziji institucija u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 22/06), Proceduri za praćenje postupanja po preporukama iz izvješća o finansijskoj reviziji i INTOSAI-jevom Okviru profesionalnih objava.

Vrhovne revizorske institucije imaju važnu ulogu u praćenju poduzetih mjera subjekta revizije shodno ISSAI-ju 100 – Temeljni principi revizije javnog sektora. Praćenje je usmjereno na to je li subjekt revizije adekvatno adresirao postavljena pitanja, te se prilikom praćenja razmatraju i šire implikacije.

Odgovornost rukovodstva za postupanje po preporukama

Rukovodstvo Dioničkog društva „Sarajevoputevi“ Sarajevo odgovorno je za pripremu programa provođenja danih preporuka, za provođenje i za izvješćivanje o provedbi.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je provesti praćenje i dati ocjenu i zaključak o postupanju po danim preporukama. Praćenje podrazumijeva proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza kako bi se utvrdilo je li subjekt revizije i u kojoj mjeri poduzeo aktivnosti s ciljem otklanjanja utvrđenih neusklađenosti, slabosti i propusta koji su identificirani u revizorskom izvješću.

Meksička deklaracija¹ daje slobodu VRI² da iznose zapažanja i daju preporuke u izvješćima o reviziji. Također, Deklaracijom se nalaže postojanje efektivnih mehanizama za praćenje postupanja po preporukama VRI, odnosno da VRI imaju vlastiti unutarnji sustav praćenja kojim se osigurava da revidirani subjekti na odgovarajući način i propisno odgovore na nalaze i preporuke VRI, kao i na one koje utvrdi zakonodavna vlast, neki od njениh odbora/povjerenstava ili upravni odbor revidiranog subjekta.

Shodno INTOSAI-ju P 12 – Vrijednosti i koristi VRI, vrhovne revizorske institucije trebaju imati efektivne mehanizme za praćenje realizacije preporuka, te javno izvješćivati o poduzetim mjerama, s ciljem jačanja odgovornosti državnih i javnih organa.

Praćenje uključuje ispitivanje, testiranje i prikupljanje dovoljnih i adekvatnih revizijskih dokaza koji potkrepljuju zaključke iskazane po pitanju postupanja po danim preporukama.

Neovisni smo od Dioničkog društva „Sarajevoputevi“ Sarajevo sukladno ISSAI-ju 130 – Etički kodeks, i ispunili smo etičke odgovornosti.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju temelj za naš zaključak.

¹ INTOSAI-P 10

² VRI – vrhovne revizorske institucije

Zaključak

Na temelju praćenja postupanja po preporukama iz **Izvješća o finansijskoj reviziji Dioničkog društva „Sarajevoputevi“ Sarajevo za 2018. godinu** utvrđeno je da je, od ukupno 19 danih preporuka:

- **13 realiziranih preporuka (68%);**
- **4 djelomično realizirane preporuke (21%);**
- **2 nerealizirane preporuke (11%).**

Dioničko društvo „Sarajevoputevi“ Sarajevo nije postupilo sukladno članku 16. točka 3. Zakona o reviziji institucija u FBiH i obavijestilo Ured o poduzetim radnjama radi prevazilaženja slabosti, nepravilnosti i prekršaja identificiranih u revizorskom izvješću za 2018. godinu, niti je donijelo plan implementacije preporuka.

Iako nije dostavljen odgovor o poduzetim radnjama, provedenim praćenjem konstatirano je da su poduzeti odgovarajući koraci na realizaciji danih preporuka, s obzirom na to da je najveći dio preporuka realiziran, dok su dvije preporuke ostale nerealizirane. Preporučujemo nastavak rada na realizaciji preostalih djelomično i nerealiziranih preporuka s ciljem jačanja sustava unutarnjih kontrola i otklanjanja utvrđenih nepravilnosti.

Sarajevo, 27. 9. 2023. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA
Dragan Kolobarić, s. r.

GENERALNI REVIZOR
Dževad Nekić, s. r.

II. IZVJEŠĆE O POSTUPANJU PO PREPORUKAMA

1. UVOD

Ured za reviziju institucija u FBiH (u dalnjem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je finansijsku reviziju Dioničkog društva „Sarajevoputevi“ Sarajevo za 2018. godinu, sačinio Izvješće o izvršenoj reviziji i dao negativno mišljenje o finansijskim izvješćima i o usklađenosti poslovanja sa zakonskim i ostalim propisima. U Izvješću je dano 19 preporuka s ciljem otklanjanja uočenih propusta i nedostataka.

Dioničko društvo „Sarajevoputevi“ Sarajevo nije postupio sukladno članku 16. točka 3. Zakona o reviziji institucija u FBiH i obavijestio o poduzetim radnjama radi prevazilaženja nepravilnosti identificiranih u revizorskom izvješću.

Praćenjem su obuhvaćene aktivnosti subjekta **od datuma Izvješća finansijske revizije za 2018. godinu (2. 9. 2019. godine) do 30. 6. 2023. godine**. Podaci i informacije o aktivnostima poduzetim s ciljem realizacije preporuka prikupljene su putem Upitnika o postupanju po preporukama (u dalnjem tekstu: Upitnik), dostavljene dokumentacije, te putem analize važeće regulative relevantne za subjekta.

Subjekti revizije su uz odgovore na Upitnik trebali dostaviti relevantnu dokumentaciju kojom dokazuju odgovore. Ako ih nisu dostavili, smatra se da aktivnosti na realizaciji preporuke nisu poduzete.

Analizom dostavljene dokumentacije, odgovora na Upitnik i informacija dobivenih na temelju provedenih intervjua izvršena je ocjena postupanja po preporukama, koja je klasificirana prema sljedećim kategorijama:

- **realizirana preporuka**
- **djelomično realizirana preporuka**
- **nerealizirana preporuka**
- **preporuka za koju nije izvršena ocjena postupanja**

U tabeli je pregled danih preporuka:

REDNI BROJ	PREPORUKA	POGLAVLJE/TAČKA
1.	Sustav unutarnjih kontrola uspostaviti sukladno Zakonu o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH.	4.
2.	Potrebno je da Skupština Društva, u suradnji sa resornim ministarstvom, kao organ intenzivira aktivnosti na imenovanju Nadzornog odbora, te provede natječajnu proceduru sukladno Zakonu, a u cilju efikasnijeg poslovanja Društva.	4.
3.	Trogodišnji plan poslovanja, sukladno članu 22. Zakona o javnim poduzećima u FBiH, treba dostaviti Uredu za reviziju institucija u FBiH.	5.
4.	Potrebno je da Nadzorni odbor i Skupština Društva razmatraju godišnja finansijska izvješća sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH i Zakonu o gospodarskim društvima.	5.
5.	Planiranje poslovnih aktivnosti urediti unutarnjim aktima, te Plan poslovanja pripremati i donositi na realnim osnovama.	5.
6.	Priznavanje prihoda od izvršenih usluga vršiti u obračunskom periodu u kom je navedeni prihod ostvaren uz osiguranje potrebne dokumentacije, sukladno točki 47. Okvira za finansijsko izvješćivanje. Za iskazani prihod od zatezne kamate osigurati relevantnu dokumentaciju, tj. obračun koji predstavlja podlogu za priznavanje istog u finansijskim izvješćima, sukladno zahtjevima članka 47. Okvira za finansijsko izvješćivanje.	6.1.1.1
7.	Otpis obveza vršiti isključivo na osnovu odgovarajuće dokumentacije i sukladno zakonskim propisima koji reguliraju ovu oblast.	6.1.1.3
9.	Isplate zaposlenicima za redovne aktivnosti održavanja puteva, propisane Pravilnikom o radu Društva, potrebno je vršiti kroz plaću.	6.1.2.2
10.	Potrebno je, u cilju racionalizacije i smanjenja troškova, preispitati potrebu angažiranja kooperanata.	6.1.2.3
11.	Potrebno je preispitati procijenjeni ostatak vrijednosti i korisni vijek upotrebe materijalne imovine barem jednom na kraju svake poslovne godine, sukladno zahtjevima članka 51. MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.	6.2.1.1
12.	Na datum bilance vršiti procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, odnosno procjenu nadoknadive vrijednosti takvog sredstva, sukladno zahtjevu MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava.	6.2.1.1
13.	Potrebno je intenzivirati aktivnosti vezane za osiguranje dokaza o vlasništvu i uknjižbu nekretnina kod nadležnih sudova.	6.2.1.1
14.	Izvršiti prijenos investicijske nekretnine, mjerene po fer vrijednosti, na nekretninu koju koristi Društvo, sukladno točki 60. MRS-a 40 – Ulaganja u nekretnine.	6.2.1.2
15.	Mjerenje osnivačkog udjela u Društvu za proizvodnju građevinskog materijala Misoča d.o.o. Ilijaš vršiti sukladno zahtjevima MSFI-ja 9 – Financijski instrumenti.	6.2.1.3

16.	Troškove i obveze priznavati i računovodstveno evidentirati u momentu nastanka, u periodu na koji se odnose, a sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH i točkom 4.49 Okvira za finansijsko izvješćivanje. Ukoliko u momentu priznavanja ne postoji odgovarajuća knjigovodstvena isprava, evidentiranje vršiti u korist pasivnih vremenskih razgraničenja, shodno MRS-u 37 – Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva.	6.2.4.2
17.	Bilješke uz finansijska izvješća sastavljati sukladno zahtjevima iz MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvješća i zahtjeva ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvješćivanja.	6.5
18.	Nabavke roba i usluga provoditi uz dosljednu primjenu procedura propisanih Zakonom o javnim nabavkama i njegovim provedbenim aktima, kako bi se osigurala pravična i aktivna konkurenca, s ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava.	7.
19.	Izvršiti procjenu za predmete za koje su podnesene tužbe, a za koje nisu donesene pravomoćne presude, i sukladno tome izvršiti rezerviranje u finansijskim izvješćima prema zahtjevima MRS -a 37 – Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva.	8.

2. OCJENA POSTUPANJA PO PREPORUKAMA

Postupanje po preporukama ocjenjeno je na osnovu provjere prezentirane dokumentacije i danih obrazloženja odgovornih lica, te je za svaku preporuku dat odgovarajući komentar revizora.

2.1 Realizirane preporuke

Dioničko društvo „Sarajevoputevi“ Sarajevo je realiziralo sljedeće preporuke:

Red. br.	PREPORUKA	KOMENTAR REVIZORA
1.	Potrebno je da Skupština Društva, u suradnji sa resornim ministarstvom, kao organ intenzivira aktivnosti na imenovanju Nadzornog odbora, te provede natječajnu proceduru sukladno Zakonu, a u cilju efikasnijeg poslovanja Društva.	Tijekom 2019. godine nije bio imenovan nadzorni odbor, a u periodu od 2020. do 2023. godine imenovali su se vršitelji dužnosti (na razdoblja po tri mjeseca). Na 43. vanrednoj Skupštini dioničara „Sarajevoputevi“, održanoj 17. 3. 2023. godine, a nakon provedenog natječaja za izbor i imenovanje članova nadzornog odbora, donesena je Odluka o imenovanju članova na period od četiri godine.
2.	Potrebno je da Nadzorni odbor i Skupština Društva razmatraju godišnja finansijska izvješća sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH i Zakonu o gospodarskim društvima.	Dostavljene su nam Odluke Nadzornog odbora o usvajanju izvješća o poslovanju za razdoblje od 2019. do 2022. godine i odluke Skupštine Društva za razdoblje od 2019. do 2021. godine. Nakon dostavljenog Nacrta ovog izvješća, Skupština Društva je razmatrala i Godišnja finansijska izvješća za 2022. (Odluka od 7. 9. 2023. godine), te preporuku ocjenjujemo realiziranom.
3.	Trogodišnji plan poslovanja, sukladno članku 22. Zakona o javnim poduzećima u FBiH, treba dostaviti Uredu za reviziju institucija u FBiH.	Preporuka je realizirana i Trogodišnji plan poslovanja za period 2022. – 2024. (usvojen 24. 3. 2022. godine) dostavljen je Uredu za reviziju institucija u FBiH 4. 8. 2023. godine.
4.	Planiranje poslovnih aktivnosti urediti unutarnjim aktima, te Plan poslovanja pripremati i donositi na realnim osnovama.	Društvo je usvojilo Pravilnik o planiranju poslovanja 3. 9. 2021. godine, sukladno kojem vrši praćenje izvršenja plana poslovanja, a u slučaju potrebe njegovo revidiranje i usuglašavanje radi prilagođavanja kretanjima na tržištu i okolnostima poslovanja. Realizacija plana za 2021. i 2022. godinu bila je na razini planirane, nije bilo značajnijih odstupanja, te smatramo da su planovi sačinjeni na realnim osnovama.
5.	Priznavanje prihoda od izvršenih usluga vršiti u obračunskom periodu u kom je navedeni prihod ostvaren uz osiguranje potrebne dokumentacije, sukladno točki 47. Okvira za finansijsko izješćivanje.	Dana preporuka se odnosila na izdane privremene situacije za izvršene vanredne usluge, koje su potpisali izvođači radova na 31. 12. 2018. godine, a nadzor od JP „Ceste FBiH“ d.o.o. Sarajevo i JP „Autoceste FBiH“ d.o.o. Mostar početkom 2019. godine, zbog čega nisu bile evidentirane u obračunskom razdoblju kome su pripadale.

Vezano za navedeno dostavljena nam je dokumentacija (nalozi za knjiženje iz 2018. godine o ukalkuliranim prihodima) kojom iz Društva potvrđuju da je preporuka realizirana početkom 2019. godine, po okončanju revizije. Društvo tijekom narednog razdoblja, a do kraja 2022. godine, nije imalo vanrednih/nepredviđenih radova, kao što je bio slučaj u 2018. godini, niti ukalkuliranih prihoda po ovom osnovu, a što je vidljivo i u prezentiranim bruto bilancama. Ugovori su ispoštovani u okviru količina i iznosa u kojima su ugovoreni. Stoga preporuku smatramo realiziranom.

6. Za iskazani prihod od zatezne kamate osigurati relevantnu dokumentaciju, tj. obračun koji predstavlja podlogu za priznavanje istog u finansijskim izješćima, sukladno zahtjevima članka 47. Okvira za finansijsko izješćivanje.
7. Otpis obveza vršiti isključivo na osnovu odgovarajuće dokumentacije i sukladno zakonskim propisima koji reguliraju ovu oblast.
8. Potrebno je preispitati procijenjeni ostatak vrijednosti i korisni vijek upotrebe materijalne imovine barem jednom na kraju svake poslovne godine, sukladno zahtjevima članka 51. MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

Društvo je postupilo sukladno danoj preporuci jer nam je prezentirana dokumentacija (Presuda Općinskog suda u Zenici iz 2015. godine, Rješenja Općinskog suda, Vansudski sporazum sa Općinom Vareš, obračun kamatnih stopa Union banke, Izvoda otvorenih stavki i dr.) kojom je potvrđeno da su se prihodi od zatezne kamate knjižili na osnovu relevantne dokumentacije. Općina Vareš je izmirila dug sukladno Sporazumu za plaćanje, tako da je sa 31. 12. 2022. godine obveza izmirena u cijelosti.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju (bruto bilance za period od 2019. do 30. 6. 2023. godine, kartice konta, naloga za knjiženje) utvrdili smo da je Društvo počevši od 2019. godine, sukladno donesenom Zakonu o šumama Kantona Sarajevo, evidentiralo i izmirivalo obvezu po osnovu naknade za općekorisne funkcije šuma, te sa 30. 6. 2023. godine nije imalo neizmirenih obveza po ovom osnovu. Shodno tome, navedenu preporuku smatramo realiziranom.

Prilikom vršenja godišnjeg popisa Društvo na svaki datum bilance preispituje procjenu vijeka upotrebe materijalne imovine, sukladno Pravilniku o računovodstvenim politikama Društva i MRS-u 16 – Nekretnine postrojenja i oprema. Tijekom promatranog perioda, a uvidom u dostavljenu dokumentaciju (kartice konta, bruto bilance, izješća o godišnjem popisu i pripadajuće odluke, fakture) uvjerili smo se da Društvo ulaže u novu opremu (transportna sredstva i građevinske mašine), a preispituje staru opremu, te utvrđuje postoje li naznake da je došlo do gubitka uslijed umanjenja vrijednosti imovine. Ukupna ulaganja u stalna sredstva od 2019. do 2022. godine iznosila su 1.446.544 KM.

9. Izvršiti procjenu za predmete za koje su podnesene tužbe, a za koje nisu donesene pravomoćne presude, i sukladno tome izvršiti rezerviranje u finansijskim izješćima prema zahtjevima MRS-a 37 – Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva.
10. Mjerenje osnivačkog udjela u Društvu za proizvodnju građevinskog materijala Misoča d.o.o. Ilijaš vršiti sukladno zahtjevima MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti.

Društvo je tek 2022. godine postupilo po danoj preporuci i donijelo Odluku o primjeni MRS-a 37 – Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva. U okviru dostavljene dokumentacije priložena je Odluka o rezerviranju potencijalnih obveza koje proizlaze iz prošlih događaja na teret poslovnog rezultata za 2022. godinu, a odnose se na dosudene razlike plaća i naknada uz plaću, troškove parničkog postupka, pripadajuće zatezne kamate, poreze i doprinose po osnovu obveza iz radnog odnosa utvrđenih pojedinačnim presudama zaključno sa 31. 12. 2022. godine; rekapitulacije od advokata za pregled sudske sporove, Izvješće o radu Sektora za opće, pravne i kadrovske poslove, pravne službe i naloga za knjiženje rezervacije za sudske sporove. Rezerviranje je izvršeno u ukupnom iznosu od 437.893 KM.

U izješću za 2018. godinu konstatirano je da Društvo nije izvršilo mjerjenje vrijednosti nadoknadivog iznosa ulaganja u Društvo za proizvodnju građevinskog materijala Misoča d.o.o. Ilijaš u iznosu od 197.588 KM sukladno MSFI-ju 9 – Finansijski instrumenti, što je imalo za posljedicu da su ostali dugoročni finansijski plasmani i finansijski rezultat precijenjeni, a rashodi podcijenjeni za navedeni iznos. Društvo je u 2021. godini ispoštovalo danu preporuku. Naime, na osnovu prikupljene dokumentacije utvrdilo je da ovo ulaganje nema vrijednosti. Podnijelo je zahtjev za izdavanje izvješća iz jedinstvenog registra računa poslovnih subjekata, te utvrdilo da je pravno lice posljednje izvješće predalo za 2015. godinu i da su godinama poslovali sa gubitkom, kao i da se pravno lice ne nalazi na adresi na kojoj je prijavljeno, a nisu izvršene izmjene podataka kod nadležne institucije. Također, dostavljena nam je Odluka Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine od 4. 11. 2014. godine o proglašenju arheološkog područja – Stari grad Dubrovnik u Višnjici kod Ilijaša nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (zonom zaštite), a koji obuhvaća kamenolom Misoča. Navedenom Odlukom, a budući da je područje ugroženo eksploatacijom kamenoloma Misoča, za zaštitu Starog grada Dubrovnika nastavak eksploatacije ugrozio bi lokalitet, te su dopušteni samo istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi, a zabranjena je eksploatacija kamena.

11. Troškove i obveze priznavati i računovodstveno evidentirati u momentu nastanka, u periodu na koji se odnose, a sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH i točkom 4.49 Okvira za finansijsko izješćivanje. Ukoliko u momentu priznavanja ne postoji odgovarajuća knjigovodstvena isprava, evidentiranje vršiti u korist pasivnih vremenskih razgraničenja, shodno MRS-u 37 – Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva.

12. Bilješke uz finansijska izješća sastavljati sukladno zahtjevima iz MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izješća i zahtjeva ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izješćivanja.

Nakon izvršenog popisa za 2021. godinu Društvo je izvršilo umanjenje vrijednosti ulaganja u povezano društvo Misoča d.o.o. Ilijaš u iznosu od 197.588 KM na teret rezultata tekućeg perioda, te tako svelo svoje ulaganje na nulu. Trajni otpis nije vršen jer se provjerom kod Registra pravnih subjekata nadležnog suda utvrdilo da ovo pravno lice nije u postupku stečaja niti likvidacije, niti je nad njim okončan postupak stečaja ili likvidacije.

Od 2019. godine Društvo evidentira fakture koje se odnose na troškove iz prethodne godine na konto pasivnih vremenskih razgraničenja u obračunskom razdoblju kojem pripadaju, u što smo se uvjericili uvidom u kartice konta (4900) Obračun troškova razdoblja za koje nije primljena fakтура, knjige ulaznih faktura za revidirani period i pripadajuće fakture. Na osnovu uvida u dostavljenu dokumentaciju ovu preporuku ocjenjujemo realiziranom.

Bilješke uz finansijska izješća sastavljene su sukladno zahtjevima iz MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izješća i zahtjevima ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izješćivanja, kao i člana 37. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH. Uprava je pri sastavljanju finansijskih izješća objavila dodatne informacije, koje nisu prezentirane nigdje drugo u finansijskim izješćima: izješću o finansijskom položaju, izješću o dobiti i gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izješću o promjenama u kapitalu i izješću o novčanim tijekovima, ali su relevantne za njihovo razumijevanje i dodatna pojašnjenja korisnicima finansijskih izješća sukladno zahtjevima propisa koji uređuju objavljivanja uz finansijska izješća. Godišnja finansijska izješća Društva za razdoblje od 2019. do 31. 12. 2022. godine sastavljena su i prezentirana sukladno prepostavci stalnosti poslovanja, odnosno vremenske neograničenosti poslovanja, imajući u vidu činjenice da je subjekt u tekućem i prethodnim razdobljima poslovaо profitabilno i imao neometan pristup finansijskim resursima.

- Nabavke roba i usluga provoditi uz dosljednu primjenu procedura propisanih Zakonom o javnim nabavkama i njegovim provedbenim aktima, kako bi se osigurala pravična i aktivna konkurenca, s ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava.
- 13.

Društvo je do 2019. godine vršilo nabave roba i usluga bez primjene Zakona o javnim nabavama. Međutim, od 2020. godine za nabavu roba i usluga Društvo primjenjuje Zakon o javnim nabavama. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju uvjerili smo se da je usvojen Pravilnik o javnim nabavama, doneseni su planovi javnih nabava za godine od 2020. do 2023. godine nakon usvajanja Plana poslovanja. Izvješća o provedenim postupcima se prijavljuju Agenciji za javne nabave sukladno odredbama Zakona. Izvršen je uvid u značajnije nabave od dobavljača koje su bile predmet revidiranja u reviziji za 2018. godinu (nabava goriva, bitumena, frakcije i sl.), te smo utvrdili da se nabave provode primjenjujući Zakon o javnim nabavama i Pravilnik. Ovu preporuku ocjenjujemo realizirano.

2.2 Djelomično realizirane preporuke

Dioničko društvo „Sarajevoputevi“ Sarajevo je djelomično realiziralo sljedeće preporuke:

Red. br.	PREPORUKA	KOMENTAR REVIZORA
1.	Sustav unutarnjih kontrola uspostaviti sukladno Zakonu o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH.	<p>Uvidom u dostavljenu dokumentaciju ocijenili smo da je preporuka djelomično realizirana. Imenovan je novi koordinator za FUK od 22. 8. 2022. godine. Godišnja izvješća o funkcioniranju sustava finansijskog upravljanja i kontrole za razdoblje od 2019. do 30. 6. 2023. godinu sačinjena su u zakonski utvrđenom roku (do 31. 1. tekuće za prethodne godine) i dostavljena Centralnoj harmonizacijskoj jedinici pri Federalnom ministarstvu financija. U izvješću su konstatirani propusti i navedene mjere koje se planiraju poduzeti za daljnji razvoj sustava finansijskog upravljanja i kontrole po COSO komponentama u cilju smanjenja određenih rizika, kako nalaže Smjernice za upravljanje rizicima u javnom sektoru u FBiH.</p> <p>Međutim, utvrđeno je da u Društvu nije donesena mapa procesa, nije uspostavljen register rizika, niti strategija upravljanja rizicima s ciljem uspostavljanja sistema internih kontrola sukladno Zakonu o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH.</p>

2. Potrebno je, u cilju racionalizacije i smanjenja troškova, preispitati potrebu angažiranja kooperanata.
3. Potrebno je intenzivirati aktivnosti vezane za osiguranje dokaza o vlasništvu i uknjižbu nekretnina kod nadležnih sudova.
4. Izvršiti prijenos investicijske nekretnine, mjerene po fer vrijednosti, na nekretninu koju koristi Društvo, sukladno točki 60. MRS-a 40 – Ulaganja u nekretnine.

U Izvješću za 2018. godinu konstatirano je da je Društvo usluge u građevinarstvu i usluge drugih u zimskom održavanju iskazalo u iznosu od 705.918 KM, a odnose su se na poslove koji su u nadležnosti Društva, dobivenim učešćem na tenderima, objavljenih od strane trećih lica. Društvo je godinama koristilo usluge kooperanata, stvarajući značajne troškove po ovom osnovu. U cilju racionalizacije i smanjenja troškova trebalo je preispitati potrebu njihovog angažiranja, i ulagati u vlastitu infrastrukturu. Dostavljenom dokumentacijom uvjerili smo se da je za 2019. godinu iskazano 993.080 KM po ovom osnovu, a za 2020. godinu 799.311 KM, dok je za 2021. godinu iskazano 476.620 KM, a 2022. godinu 157.816 KM. Za redovno i zimsko održavanje u 2021. godini potpisana je Okvirni sporazum sa JP „Autoceste FBiH“ d.o.o. Mostar za redovno i zimsko održavanje, a radovi se vrše u konzorciju sa „Euroasfalt“-om d.o.o. Sarajevo. Društvo je ovu preporuku ocijenilo kao realiziranu. Međutim, iako su ovi troškovi tijekom 2021. i 2022. godine smanjeni, smatramo da je preporuka djelomično realizirana, s obzirom na to da je Društvo tijekom perioda praćenja postupanja po preporukama koristilo usluge različitih kooperanata u građevinarstvu i redovnom i zimskom održavanju.

Kontinuirano se vrše aktivnosti na osiguranju dokaza o vlasništvu i uknjižbi nekretnina kod nadležnih sudova. Društvo ima evidencije sa podacima za koje ima osigurane dokaze o vlasništvu, a za koje još uvijek nije osiguralo dokaze (dio od cca 297 m²), niti su za taj dio nekretnine uknjižene kod nadležnih sudova. Dostavljeni su nam ZK izvaci za uknjižene nekretnine nakon izvršene revizije za 2018. godinu. Iako je Društvo navelo za ovu preporuku da je realizirana, zbog navedenog, kao i zbog aktivnosti koje su u tijeku, smatramo je djelomično realiziranom.

Društvo na 30. 6. 2023. godine ima evidentirano zemljište na poziciji investicijskih nekretnina (u iznosu od 1.901.700 KM), umjesto na pozicijama zemljišta i kapitala – revalorizacijskim rezervama. Ta imovina nije mogla biti klasificirana kao investicijska nekretnina, jer ne ispunjava zahtjeve MRS-a 40 – Ulaganja u nekretnine, po kojima je ulaganje u nekretnine nekretnina koju vlasnik ili najmoprimac u finansijskom najmu drži, kako bi ostvario prihode od najma ili radi porasta njene tržišne vrijednosti ili oboje, a ne radi njenog korištenja u proizvodnji ili nabavci dobara, usluga, administrativne svrhe ili prodaje u sklopu redovnog poslovanja.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju uvjerili smo se da je Društvo poduzelo aktivnosti na realizaciji ove preporuke. Angažiralo je ovlaštenog procjenitelja i konzultanta – ovlaštenog revizora, te dostavilo sačinjeno Izvješće o procjeni fer i tržišne vrijednosti zemljišta na 31. 12. 2022. godine i Analizu postupanja po preporuci i načinu ispravke greške (siječanj 2023. godine). Međutim, do izrade i predaje Godišnjih finansijskih izvješća, kao i do okončanja Praćenja postupanja po preporukama, nisu se osigurale suglasnosti organa upravljanja kako bi se preporuka realizirala. Društvo se početkom 2023. godine obraćalo Vladi FBiH i resornom ministarstvu u vezi realizacije ove preporuke, kao i postupanja po aktima Vlade FBiH i Parlamenta FBiH, ali odgovore nisu dobili. Stoga ovu preporuku ocjenjujemo kao djelomično realiziranu.

2.3 Nerealizirane preporuke

Dioničko društvo „Sarajevoputevi“ Sarajevo nije realiziralo sljedeće preporuke:

Red. br.	PREPORUKA	KOMENTAR REVIZORA
1.	Isplate zaposlenicima za redovne aktivnosti održavanja puteva, propisane Pravilnikom o radu Društva, potrebno je vršiti kroz plaću.	Društvo je ovu preporuku ocijenilo kao djelomično provedenu. Međutim, uvidom u dokumentaciju (Bruto bilance za promatrani period, kartice konta, naloge za službena putovanja) uvjerili smo se da je nastavilo isplaćivati naknade kroz troškove službenih putovanja. Iako je u 2022. godini ostvaren značajno manji iznos isplaćene naknade (10.375 KM), za periode od 2019. do 2021. godine po ovom osnovu je isplaćeno ukupno 368.550 KM. Smatramo da se radi o redovnim aktivnostima zaposlenih u Društvu, koje su propisane Pravilnikom o radu, kao redovan rad, prekovremeni ili noćni rad, te da se isplate po ovom osnovu trebaju vršiti kroz plaću. Zbog navedenog smatramo da ova preporuka nije realizirana.
2.	Na datum bilance vršiti procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, odnosno procjenu nadoknadive vrijednosti takvog sredstva, sukladno zahtjevu MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava.	Društvo je ovu preporuku ocijenilo kao realiziranu. Međutim, nije nam dostavljena dokumentacija koja bi potvrdila da je Društvo u promatranom periodu radilo procjenu na umanjenje vrijednosti imovine, sukladno MRS-u 36 – Umanjenje vrijednosti imovine, što može imati utjecaja na iskazanu imovinu i finansijski rezultat. Zbog navedenog preporuka smatramo nerealiziranom.

Na temelju izvršenog praćenja konstatirano je da je od ukupno 19 danih preporuka:

- 13 realiziranih preporuka (68%);
- četiri djelomično realizirane preporuke (21%);
- dvije nerealizirane preporuke (11%).

U Prilogu ovog Izvješća nalazi se Upitnik o postupanju po preporukama u kojem je Društvo dalo ocjenu i obrazloženje za svaku preporuku. Društvo je ocijenilo da je realiziralo 16 preporuka i djelomično realiziralo tri preporuke.

Od ukupno ocijenjenih 19 preporuka za tri koje je Društvo ocijenilo kao realizirane nije dostavljena adekvatna dokumentacija, niti su dana obrazloženja kojima bi se potvrdila ocjena Društva, te su dvije ocijenjene kao nerealizirane, a jedna kao djelomično realizirana.

Zaključci revizora zasnivaju se na dostavljenim revizijskim dokazima i dokumentaciji i za svaku ocjenu dan je odgovarajući komentar.

3. POSTUPANJE PARLAMENTA FBIH

Parlamentarno povjerenstvo odgovorno za reviziju je 3. 2. 2021. godine razmatralo i usvojilo revizorsko Izvješće Dioničkog društva „Sarajevoputevi“ d.d. Sarajevo, te u lipnju 2021. godine sačinilo Izvješće koje je bilo upućeno na Predstavnički dom i Dom naroda Parlamenta FBiH. Oni su prihvatali Izvješće Parlamentarnog povjerenstva odgovornog za reviziju i obvezali revidiranog subjekta da pristupi otklanjanju pojedinačnih nedostataka utvrđenih u revizorskom Izvješću.

Parlamentarno povjerenstvo odgovorno za reviziju je na sjednici od 31. 1. 2022. godine donijelo Zaključak kojim traži od Dioničkog društva „Sarajevoputevi“ da dostavi odgovor o poduzetim aktivnostima i statusu poduzetih aktivnosti na otklanjanju preporuka navedenih u Izvješću za navedeni period, u roku od 30 dana od donošenja Zaključka.

Društvo je dostavilo odgovor Parlamentarnom povjerenstvu odgovornom za reviziju 18. 2. 2022. godine o postupanju po Zaključku i dalo informaciju o realiziranim preporukama, te o onima na kojima su poduzete aktivnosti na otklanjanju nedostataka.

4. DODATNA PREPORUKA

S obzirom na to da je praćenjem postupanja po preporukama utvrđeno da je u periodu od 2019. do 30. 6. 2023. godine Društvo, od 19 preporuka danih u Izvješću za 2018. godinu, 11 realiziralo, i da su poduzeti odgovarajući koraci kako bi se preostale preporuke implementirale, dajemo sljedeću preporuku:

Dioničkom društvu „Sarajevoputevi“ Sarajevo:

- *nastaviti aktivnosti na implementaciji danih preporuka iz Izvješća o finansijskoj reviziji za 2018. godinu s ciljem poboljšanja sustava unutarnjih kontrola u Društvu.*

5. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠĆA

Na dostavljeni Nacrt izvješća finansijske revizije o praćenju postupanja po preporukama iz Izvješća o finansijskoj reviziji Dioničkog društva „Sarajevoputevi“ Sarajevo za 2018. godinu Društvo je 26. 9. 2023. godine dostavilo komentar sa obrazloženjima i dodatnom dokumentacijom.

Obrazloženja su se odnosila na dane preporuke za: razmatranje godišnjih finansijskih izvješća od Skupštine Društva, preispitivanja potrebe angažiranja kooperanata u cilju racionalizacije i smanjenja troškova i isplate naknada zaposlenicima za održavanje puteva.

Uvažena su i inkorporirana u konačno Izvješće obrazloženja koja se odnose na razmatranje godišnjih finansijskih izvješća za 2022. godinu od Skupštine Društva sa sjednice održane 7. 9. 2023.

godine, budući da je dostavljena dodatna dokumentacija koja nije ranije prezentirana, a koja je utjecala na izmjenu nalaza i ocjenu dane preporuke. Također, uvažena je primjedba da društvo „Euro-asfalt“ nije kooperant za izvođenje radova, već sukladno ugovoru član grupe ponuđača.

Ostali komentari i obrazloženja nisu prihvaćeni jer nisu prezentirane nove činjenice, niti je dostavljena relevantna dokumentacija koja bi utjecala na izmjene nalaza u Izvješću, za što dajemo sljedeća obrazloženja:

- u vezi potrebe angažiranja kooperanata u građevinarstvu i redovnom i zimskom održavanju s ciljem racionalizacije troškova Društvo smatra da je preporuka u cijelosti realizirana jer od Okvirnog sporazuma iz 2022. godine za potrebe redovnog i zimskog održavanja djeluje u konzorciju sa „Euro-asfaltom“ d.o.o. Sarajevo. Međutim, s obzirom na to da je Društvo u periodu praćenja postupanja po preporukama od 2019. do 30. 6. 2023. godine koristilo usluge različitih kooperanata u građevinarstvu i redovnom i zimskom održavanju, te iskazivalo značajne troškove po tom osnovu, a što je već navedeno u komentaru revizora za realizaciju preporuke, ne možemo uvažiti dane primjedbe. Troškovi po ovom osnovu za posljedne dvije godine su smanjeni, ali s obzirom na to da ocjena obuhvaća period od 2019. godine do 30. 6. 2023., preporuku smatramo djelomično realiziranom;
- za isplate naknada zaposlenicima putem troškova službenih putovanja za održavanje puteva ne možemo prihvati obrazloženje Društva da se radi o upućivanju na službeni put. Naime, obavljenim praćenjem realizacije ove preporuke, za period od 2019. do 30. 6. 2023., uvjerili smo se da je Društvo nastavilo isplaćivati ove naknade kao naknade troškova službenog puta za redovne aktivnosti zaposlenih, a koje su propisane Pravilnikom o radu kao redovan rad, prekovremeni ili noćni rad, te se isplate po ovom osnovu trebaju vršiti kroz plaću.

Dostavljena je i informacija da će Društvo u narednom periodu nastaviti sa aktivnostima na realizaciji ostalih preporuka ocijenjenih kao djelomično realizirane i nerealizirane, kako bi svoje poslovanje unaprijedili i poboljšali, a samim tim i uskladili sa svim zakonskim propisima i preporukama Ureda.

Praćenje postupanja po preporukama iz izvješća o finansijskoj reviziji Dioničkog društva „Sarajevoputevi“ Sarajevo za 2018. godinu obavio je revizorski tim u sastavu: Nina Šunjić – voditeljica tima, i Aida Macić – članica tima.

Voditeljica tima

Nina Šunjić, s. r.

Rukovoditeljica Sektora za razvoj,
metodologiju i upravljanje kvalitetom

Mia Buljubašić, s. r.

Rukovoditeljica Sektora za finansijsku reviziju
poduzeća u većinskom državnom vlasništvu

Belma Mušinović, s. r.

6. PRIVITAK

Upitnik o postupanju po preporukama

Subjekt revizije:
Revidirana godina:

Sarajevoputevi d.d. Sarajevo
2018.

Upitnik o postupanju po preporukama iz Izveštaja o finansijskoj reviziji za 2018. godinu

Red. br.	Preporuka data u prethodnom izveštaju o finansijskoj reviziji	Izjašnjenje o postupanju po dатој preporuci				Za odgovore „da“ i „djelomično“ potrebno je dati obrazloženje i priložiti dodatnu dokumentaciju, a za odgovor „ne“ i „neprovodivo“ potrebno je dati obrazloženje
		Da	Djelomično	Ne	Neprovodivo	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Sistem internih kontrola uspostavljen u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH.		DA			Obrazloženje u dopisu i prilog 1 tačku
2.	Potrebitno je da Skupština Društva, u saradnji sa resornim ministarstvom, kao organ intenzivira aktivnosti na imenovanju Nadzornog odbora, te provede konkursnu proceduru u skladu sa Zakonom, a u cilju efikasnijeg poslovanja Društva.	DA				Obrazloženje u dopisu
3.	Trogodišnji plan poslovanja, u skladu sa članom 22. Zakona o javnim preduzećima u FBiH, treba dostaviti Uredu za reviziju institucija u FBiH.	DA				Obrazloženje u dopisu
4.	Potrebitno je da Nadzorni odbor i Skupština Društva razmatraju godišnje finansijske izveštaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Zakonom o privrednim društvima.	DA				Obrazloženje u dopisu i prilog za tačku 4.
5.	Planiranje poslovnih aktivnosti urediti internim aktima, te Plan poslovanja pripremati i donositi na realnim osnovama.	DA				Obrazloženje u dopisu i prilog za tačku 5.
6.	Priznavanje prihoda od izvršenih usluga vršiti u obračunskom periodu u kom je navedeni prihod ostvaren uz obezbjedenje potrebne dokumentacije, u skladu sa tačkom 47. Okvira za finansijsko izveštavanje.	DA				Obrazloženje u dopisu i prilog za tačku 6.
7.	Za iskazani prihod od zatezne kamate obezbijediti relevantnu dokumentaciju, tj. obračun koji predstavlja podlogu za priznavanje istog u finansijskim izveštajima, u skladu sa zahtjevima člana 47. Okvira za finansijsko izveštavanje.	DA				Obrazloženje u dopisu i prilog za tačku 7

Upitnik o postupanju po preporukama

8.	<i>Otpis obaveza vršiti isključivo na osnovu odgovarajuće dokumentacije i u skladu sa zakonskim propisima koji regulišu ovu oblast.</i>	DA		<i>Obrazloženje u dopisu i prilog za tačku 8.</i>
9.	<i>Ispлате запосленицима за redovne aktivnosti održavanja puteva, propisane Pravilnikom o radu Društva, potrebno je vršiti kroz plaću.</i>		DA	<i>Obrazloženje u dopisu</i>
10.	<i>Potrebno je, u cilju racionalizacije i smanjenja troškova, preispitati potrebu angažiranja kooperanata.</i>	DA		<i>Obrazloženje u dopisu</i>
11.	<i>Potrebno je preispitati procijenjeni ostatak vrijednosti i korisni vijek upotrebe materijalne imovine barem jednom na kraju svake poslovne godine, u skladu sa zahtjevima člana 51. MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i opreme.</i>	DA		<i>Obrazloženje u dopisu</i>
12.	<i>Na datum bilansa vršiti procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, odnosno procjenu nadoknadive vrijednosti takvog sredstva, u skladu sa zahtjevom MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava.</i>	DA		<i>Obrazloženje u dopisu</i>
13.	<i>Potrebno je intenzivirati aktivnosti vezane za obezbjeđenje dokaza o vlasništvu i uknjižbu nekretnina kod nadležnih sudova.</i>	DA		<i>Obrazloženje u dopisu i prilog za tačku 13.</i>
14.	<i>Izvršiti prenos investicijske nekretnine, mjerene po fer vrijednosti, na nekretninu koju koristi Društvo, u skladu sa tačkom 60. MRS-a 40 – Ulaganja u nekretnine.</i>		DA	<i>Obrazloženje u dopisu i prilog za tačku 14.</i>
15.	<i>Mjerjenje osnivačkog udjela u Društvu za proizvodnju građevinskog materijala Misao d.o.o. Ilijaš vršiti u skladu sa zahtjevima MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti.</i>	DA		<i>Obrazloženje u dopisu i prilog za tačku 15.</i>
16.	<i>Troškove i obaveze priznavati i računovodstveno evidentirati u momentu nastanka, u periodu na koji se odnose, a u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i tačkom 4.49 Okvira za finansijsko izvještavanje. Ukoliko u momentu priznavanja ne postoji odgovarajuća knjigovodstvena isprava, evidentiranje vršiti u koristi pasivnih vremenskih razgraničenja, shodno MRS-u 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva.</i>	DA		<i>Obrazloženje u dopisu i prilog za tačku 16.</i>
17.	<i>Bilješke uz finansijske izvještaje sastavljati u skladu sa zahtjevima iz MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja i zahtjeva ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja.</i>	DA		<i>Obrazloženje u dopisu</i>

Upitnik o postupanju po preporukama

18.	Nabavke roba i usluga provoditi uz dosljednu primjenu procedura propisanih Zakonom o javnim nabavkama i njegovim provedbenim aktima, kako bi se osigurala pravična i aktivna konkurenca, s ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava.	DA				Obrazloženje u dopisu
19.	Izvršiti procjenu za predmete za koje su podnesene tužbe, a za koje nisu donesene pravomoćne presude, i u skladu s tim izvršiti rezervisanje u finansijskim izvještajima prema zahtjevima MRS-a 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva.	DA				Obrazloženje u dopisu i prilog za tačku 19.

Molimo Vas da na upitnik tačno odgovorite, jer odgovarate za tačnost navedenih podataka.

Pojašnjenja:

Djelimično-ukoliko realizacija preporuke nije okončana, ali je izvršena u najvećem dijelu.

Neprovodivo-ukoliko preporuku nije moguće provesti (npr. iz razloga što nije bilo aktivnosti, odnosno transakcija po osnovu koje je data preporuka/došlo je do promjene u regulativi).

Sarajevo, 14.08.2023. godine

